

**Spółeczni
opiekunowie
zabytków**

BIBLIOTEKA PRAWA
OCHRONY ZABYTKÓW

Redaktorzy serii
KATARZYNA ZALASIŃSKA
KAMIL ZEIDLER

Damian Staniszewski

Spółeczni opiekunowie zabytków

Recenzent
Dr hab. Katarzyna Zalaśińska

Redaktor Wydawnictwa
Agnieszka Kotwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Jan Rutka

Ilustracja na okładce
Giovanni Paolo Panini, *The Roman Forum*, 1740, olej na płótnie,
Artvee (domena publiczna)

Skład i łamanie
Mariusz Szewczyk

Sfinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

60
LAT MISJI

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-609-8 (WUG)
ISBN 978-83-67381-45-1 (NID)

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Rodzicom – Alinie i Wiesławowi

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
ROZDZIAŁ 1	
Prawo ochrony zabytków w Polsce	17
1.1. Historia prawa ochrony zabytków w Polsce	20
1.2. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.	23
1.2.1. Pojęcie zabytku, ochrony i opieki	25
1.2.2. Formy ochrony zabytków	31
1.2.3. Organy ochrony zabytków	35
1.3. Inne ustawy i akty prawne	40
ROZDZIAŁ 2	
Spółeczni opiekunowie zabytków	43
2.1. Rys historyczny	44
2.2. Zainteresowanie funkcją społecznego opiekuna zabytków	46
2.3. Przegląd dotychczasowych regulacji prawnych	49
2.4. Funkcja społecznego opiekuna zabytków w obecnej ustawie	62
2.4.1. Zadania społecznego opiekuna zabytków	62
2.4.2. Ustanowienie opiekuna	65

2.4.3. Uprawnienia opiekuna	69
2.4.4. Legitymacje i zaświadczenia	70
2.4.5. Odznaka dla zastużonych	71
ROZDZIAŁ 3	
Teraźniejszość i przyszłość społecznych opiekunów zabytków . . .	73
3.1. Kontrowersje i dyskusje	73
3.2. Kim obecnie jest społeczny opiekun zabytków?	81
3.3. Możliwe przykłady praktycznego funkcjonowania	83
3.4. Własne rozwiązania praktyczne	90
3.5. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	93
Zakończenie	95
Źródła prawa	101
Orzecznictwo	104
Dokumenty	105
Literatura	107
Załącznik	115